Rimaszombat, 1882. április 16. 16. szám. Harmadik évfolyam.

Szerkesztőségi iroda: Rimaszombat, Losonczi-uteza 24 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal: R.-szombat, Losonczi-uteza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:
Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:
Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczi-uteza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetesek legczélszerübben postautalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Törlesztési kölcsön.

Sokan szólaltak fel, kivált az ujabb időben. sokan irtak, hivatottak és nem hivatottak, majd komoly, figyelemre méltó czikkeket, majd többékevésbé szigoru birálatokat, olykor-olykor e lapok hasábjain is — a vidéki pénzintézetekről; a tárgy fontossága meg is érdemli az általános érdeklődést, megérdemli, hogy vele komolyan foglalkozzunk; de nem tesz jót az ügynek, ki csak ugy könnyedén bánik el vele.

Vannak nálunk is, kik a jelen pénzbőség, vagy inkább pénztorlódás korában, a fővárosi folyton szaporodó, részben országos hitelintézetek mellett, s az osztrák-magyar banknak magyarországi nagyobb pénzmüveleteivel szemben. már számlálgatják a vidéki pénzintézetek hátralevő napjait, s közeledő bukásokat jövendölgetik: a „Gömör Kishont“ 1881. május 22. számában is meg vagyon irva, hogy a vidéki pénzintézeteknek „egy évtized alatt be kell adniok a kulcsot, addig is csak lézengeni fognak.“

És mi lenne eredménye, ha az ily elmélkedések és prófétálások hivőkre találnának? a bizalmukban ok nélkül megingatott tőkepénzeseknek nagyobb mérvü felmondásait, a pénzintézetek részéről is, a törlesztéseknek nagyobb mérvü szorgalmazása követhetné, s a hivatlan próféta, nem a pénzintézeteknek okozná a nagyobb bajt s alkalmatlanságot.

A megtakaritott fillér épen ugy mint a nagyobb tőke, biztos, gyümölcsöző s kényelmes elhelyezést keres; nem csoda aztán, ha kivált oly időben, midőn az állampapiroknak magasabb árfolyamuk van, a nélkülözhető pénz jó részben a takarékpénztárak felé vonul, honnan tulajdonosaik, tőkeveszteség, per s veszödség nélkül bármikor ismét hozzá juthatnak. Annyi tökéletesen igaz, hogy ma, a vidéki pénzintézetek, nem csak közvetitők a kölcsönadók és kölcsönvevők közt, de mig lelkiismeretes és tapintatos vezetés mellett főtényezői az ipar gazdászat fejlesztésének, ellen esetben könnyen megrontóivá s megnyomoritóivá válhatnak.

Nem lehet tagadni, hogy kivált a gründolási években. gyakran nagyon is csekély alaptőkével, csupán üzleti szempontból, sok pénzintézet alakult, melynél a takarékosság fejlesztése, az ipar kereskedelem emelése, a gazdászat gyámolitása s több eféle hangzatos szavak czége alatt, az alapitók és részvényesek érdeke s a gazdag osztalékokra számitás vitték a főszerepet, s a közönség érdekét legföllebb annyiban vették figyelembe, mennyiben azt saját jól felfogott érdekeik is megkövetelték. De mi történnék, ha a vidéki takarékpénztárak. csak egy rövid évre szüntetnék be müködésüket, kivált ha előbb kölcsöneiket mind behajtanák s a betéteket mind visszafizetnék; — bár sokkal több az adós és tőkepénzes, mint a részvényes, — nem tudom, sokan lennének-e kik örülnének, hogy megszabadultak a vidéki pénzintézetektől?!

Azonban az is igaz, hogy midőn ma a vidéki pénzintézetek Magyarországon csak takarékbetéteket közel harmadfélszáz millió forintot forgatnak, a törvényhozás is nagy mulasztást követett el, midőn ezen oly fontos intézetekre eddig oly kevés figyelmet forditott; pedig mind a takarékbetevők, mind a kölcsönvevők érdeke nagyon megérdemelné a törvényhozás több figyelmét. Eddig nem sok hiba történt, mik történtek is, „egyesek bünös visszaéléseire vezethetők vissza,“ melyek a legjobb törvények, s a legtökéletesebb szervezet mellett is megtörténhettek volna; de hogy jövőre se történjék baj, szükséges lenne annak lehetőségét is minél szükebb korlátok közé szoritani.

De sok vád éri egyszer-másszor a vidéki pénzintézeteket azon oldalról is, a honnan legkevésbé érdemelnék. A „Gömöri Közlöny“ben már 1877. szept. 9. irták, hogy „romboló hatásait a pénzintézeteknek nem lehet soká csendesen szemlélni.“ S ezt Rimaszombatban irták, hol a két pénzintézet versenyez egymással a humanitásban, s a szedett kamatoknak a körülmények szerint lehető leszállitásánál, mindig az első sorban van a vidéki pénzintezetek között.

A majdnem korlátlan általános váltóképesség is sok bajt okozott, mert nemcsak a kölcsönhöz jutást, de az adósságcsinálást is nagyon megkönnyitette, — a hiba nem a pénzintézeteké; de mi előbb talán czélszerü lehetett volna, a váltóképességnek kivált rögtöni megszoritása, ma már beláthatlan zavarokat idézhetne elő; azonban ott, hol czélszerünek látszik, a váltótartozásoknak, bár nagyon is mérsékelt, de szabályszerü törlesztése nagyon mérsékelné a káros hatást is.

Kivált a gazda, saját megromlása nélkül, csak olcsó, kényelmes s legalább hosszu időre felmondhatlan kölcsönnek veheti hasznát. A föld a befektetéseket csak több év alatt fizeti vissza. Ámde azért a földbirtoknak se legyen, a rajta levő teher örökös járuléka s idővel valódi átka, a jelzálogos adósságoknál épen ugy ohajtandó a mérsékelt, de folytonos törlesztési kötelezettség.

Sőt miért nem fogadhatnák el a vidéki pénzintézetek is a törlesztési rendszert? nem lenne-e üdvös 10—15—20 évre kiszámitott törlesztéssel szervezni kölcsönöket, például egyelőre a tartaléktőkének s az alaptőke harmadának erejéig? A felvetett kérdés talán megérdemli a figyelmet, önkénytelenül is megszoknánk nemcsak a takarékosságot, de a nagyobb megtakaritást is.

S épen nem osztom a „Gömör-Kishont“ 1881. decz. 18. számában megjelent, különben jeles czikk irójának véleményét, mely szerint „határozottan káros az, hogy vidéki pénzintézetek jelzálogi kölcsönökkel foglalkoznak.“

Ha alkalmat akarunk nyujtani a megtakaritott tőkének kényelmes elhelyezése s gyümölcsöztetésére, nem lenne czélszerü a vidéki pénzintézeteket, a legbiztosabb kikölcsönzési módtól megfosztani; mit csinálnának akkor a betett pénzekkel? de a kölcsönvevőkre nézve sem lenne kellemes és gazdaságos, ha igényeiket csak a fővárosi pénzintézetekben elégithetnék ki; azonban azon kell igyekeznünk, hogy az azok által nyujtott előnyöket lehetőleg megközelitsük; megjegyezve itt. hogy az ugyanazon pénzintézetnél jelzett külömböző kamatlábak (például az osztrák-magyar bankban a tör-

TÁRCZA.

Tavasz van már...

Tavasz van már, tavasz ujra. a réten;
Kifakad a tarka virág oly szépen;
Visszanyeri zöld levelét az a fa,
Kék ibolya, kikirics nő alatta.

Megszólal a dalos madár az ágon,
Enyhe szellő lebeg át a világon.
Átrepül a puszta halom völgy felett,
Azt susogja: itt van, itt a kikelet.

Suttogásán kivirul a völgy, halom.
Vadvirág nyit, fakad a domb oldalon,
Amit elszórt, visszahozza, pótolja.
Gyönge szirmát tavaszi nap csókolja.

Visszaadja mit veszite a kebel,
Visszaadja a kizöldült falevel
Azt a reményt. mit magának alkotott;
Folyam árja elviszi a bánatot.

Csalfa remény tova üzi a borut,
Vidoran köt homlokunkra koszorut,
E reménynek maga a sziv bolondja,
Koszoruja el nem hervad, azt mondja.

Hisz, vakon hisz örömébe szavának,
Fakadó rügy, csalogató sugárnak:
A csalódás rajta sebet ha vágott,
Átöleli hitével a világot.

Büvös-bájos szép kikelet, fény, dal, ár!
Jöttöd a bus táj mi esdve várta már,
Az a rózsa hervatag bár. láttára
Elfeledünk gondolni a halálra.

Borsody Béla.

Zivatar után.

Hagyjuk a czivakodást! Ugyis eső után köpönyeg. Fait accomplie, „Streusand d'rauf.“ Nem segit rajtunk, ha már extra dominium keressük az igazságot(?!); jobb, ha — nem ugyan muzulmani fatalisticus lemondással, de keresztyéni megnyugvással, bölcs előre látással napirendre térünk. a fölött okoskodván, hogy a különben csak formailag változott viszonyok közt, mit tegyünk megyénk érdekében?

Távolról sem gondolhat a tárczairó arra, hogy a teendőket regisztrálja; de kénytelen kijelenteni, hogy a lefolyt kanapé-pör miatt nem szabad egyetlen hajszálunknak (az az hogy: hajunk egyetlen szálának) sem megőszülnie.

Napi rendre tehát! Lám. mégis derék fiatalságunk van nekünk. Oda se neki a bajnak, — elmegy mindjárt a kárlátóba.

Ugy tudjuk, hogy rozsnyói testvéreink tárt karokkal fogadták s bundára ültették. Helyesen. Különben — megsugjuk a nélkül, hogy indiscrétek akarnánk lenni — ifjaink is épen azt a czélt tüzték ki maguknak, hogy a két város érdekeit ugy ohajtanák összefüzni, hogy az által megint csak az a mi „önző“ városunk nyerne.

Csakugyan nem találunk más expedienst az érdekközösség biztositására, mint azt, mely a rómaiak és a sabinok közt a fegyvert hüvelybe szoritotta. Várjuk tehát a „revisitet“ a gazdasági bálon, mely csakugyan a testvériesség ünnepének igérkezik. Az alliance ekkor megköthető annyival inkább, mert a Kaszino-jubileumokon itt is, ott is megjelent küldöttségek csupán az etiquette, az udvariasság tényét képviselték, mely az ügy szolgálatára teszi erőssé az elemeket.

Ezt látni fogjuk egyébiránt ma a gazdasági kiállitáson, mely előpostája azon reformoknak, minőket most már egész logikai rendben szándékozik az egyesület létrehozni. S ha ez — mint halljuk — csak amugy hirtelen „hevenyészett,“ mert nem sok ideje volt a gazdának a készülődésre, olybá vehető mégis, mint egy tartalmas könyv „előljáró beszéde.“ vagy mint olyan czikksorozat, melynek „folytatása következik.“

— Ha meg nem sérteném — épen kapóra szól igy hozzám egy atyafi — hallom, hogy marhavásár lesz husvét után.

Fölvilágositottam őt.

— Ugy?! de én buzácskámat is szeretném behozni.

— Annak most nincs az ideje . . .

Eszmetársulásnál fogva eszembe jut, hogy az érdemes gazdasági egyesület őszi kiállitást is rendezhetne, talán egyidejüleg a megyei müvészeti és régészeti kiállitással.

Szép lenne a müvészet muzsája mellett látni az „arató szüzet“ . . . . Idealismus és materialismus karöltve!

Nincs benne lehetetlenség. A müvészeti kiállitásnak ugy is egyik czélja: a jövőben megalkotandó megyei muzeumnak tervezetét előkésziteni. Olyan szépen köthetjük hozzá egyik szállal a megyei állandó gazdaság csarnok eszméjét...

— Eh, mit?! Ez csak olyan tárczairói phantasmagoria.

— Hátha az árvevésre került hamis ékszerek, elavult holmik közt találkozhatik mégis egy „igazi kö“!..

Valóban, az ember ma és holnap azt sem tudja hány felé szakadjon? Gazdasági kiállitás, gazdák közebédje, vöröskereszt-egyesület, gazdabál, müvészeti kiállitás bizottságának gyülése.., mind egymásnak adja a kilinceset. Nyissunk be ide is, amoda is, meg emide is, meg nem bánjuk.

A gazdasági kiállitáson a sok szép állat bizonyságot tesz arról, hogy nemzeti vagyonunk jó részét az állattenyésztésben keressük; a gépek arra utalnak, hogy kiméljük az emberi erőt és az időt, hogy olcsóbb termelés mellett nagyobb haszonnal dolgozzunk. A közebéd bizonyosan a jó siker vig áldomása lesz. S ha a vöröskereszt egyesület a nemesen érző női szivek forumához appellál, megnyeri pörét s lobot vethet az esti „gazdabálban“ ama — lelkesedés, melylyel a szenvedők arczáról a könyet letörülni igyekszünk. Alig pihenjük ki a fáradalmakat, már a müvészet és régészet pártfogói közé kell sorakoznunk, hogy diadalra juttassuk az eszmét, mely megyénk culturális viszonyairól ez irányban is a nemzet elismerését van hivatva kiérdemelni.

No's? ha ily kérdések megoldásával foglalkozunk, nem többet használunk Gömörvármegyének, mintha felleget kergetünk és czivakodunk a fölött: „ki a legény a csárdában?“

—br—

lesztésen kivül 6, 5½, 5%) csak a módszerre nézve térnek el egymástól, mig lényegileg a legpontosabb kiszámitás szerint ugyanazonosak; a különböző kamatlábat, a törlesztés különböző (32, 38½, 40½ év) időtartama s a kölcsönvételkor készpénz helyett kapott más-más nemü (5, 4½, 4 százalékos) záloglevelek különböző árfolyama teljesen kiegyenliti.

A gömörmegyei nép- és iparbank igazgatósága, az eddig szokásban volt jelzálogkölcsönöket is meghagyva, a közelebbi közgyülés elé egy 7% kamat, 1% törlesztés s igy összesen 8% évi fizetés mellett 29 év alatt törlesztendő jelzálogos kölcsön tervezetét fogja benyujtani, melynél a kölcsönvevő mindig készpénzt kapna. A kölcsönvevők számára felhagyatnék a jog, hogy a kapott törlesztési táblázat szerint egyszerre két vagy több részletet is fizethessenek, sőt, kivált a kamatláb netaláni leszállása esetére az egész hátralevő tartozást is kifizethessék vagy convertálhassák.

A hét bő esztendőt könnyen követhetik szük esztendők, s talán előny lenne a kölcsönt igénylő földbirtokosokra, ha alkalmat nyujtanánk arra, hogy a pénzbő évek előnyeit javukra használhassák föl.

Minthogy azonban a népbank alapszabályilag csak bizonyos évekre alakult, fenntartaná ugyan az egylet esetleges feloszlása esetére a felmondás jogát; de reményljük ezen fenntartott jog nagyon kevés nyugtalanságra adna okot a kölcsönvevőnek.

Ohajtanánk, hogy a közönség, a benyujtandó tervet oly jóakarattal fogadja, milyen önzetlen jóakarat vezeti az igazgatóságot annak beterjesztésénél.

Baksay István.

A bagatell-eljárás kérdéséhez.

(Vége.)

Hát én a mondottak feletti elmélkedéseimben következő eredményre jutottam, illetve, következő intézkedést látnék szükségesnek:

A k. járásbiróságok intézményének érintetlenül hagyása. de hatás- és illetékességi körének némi megszoritása mellett. — vagy e nélkül is — hatalmas császárvágásokat eszközölnék a mostani, ugynevezett közigazgatási járásokon. Az eddigi egy-egy szolgabirói járásból 4—6 szolgabirói kerület alkotnék: az ily kerület élére aztán egy, a kerület központján lakni kötelezett kerületi birót (szolgabirót) állitanék, — mellé adva egy irnokot.

E kerületi tisztviselők, a mostani szolgabirák cselekvési körébe utalt teendőkön kivül ellátnák azon functiókat is, melyeknek intézése most a kör- és községi jegyzőkre van bizva. Ekként a kör- s községi jegyzőséget beolvasztanám a kerületi biróságba.

De ily berendezés mellett elvonnám a községi előljáróktól a bagatell törvényben reájok bizott biráskodást is, s azt a kerületi biróra ruháznám. Ugy szintén ezeket biznám meg a kihágásokról szólló 1879-ik évi 40. t. czikkben elősorolt mindennemü, tehát azon kihagások feletti biráskodással is, melyeket az 1880. évi 37. t. cz. a k. járásbiróságok hatáskörébe utal.

Ez által vége vetetnék azon anomaliának, mely szerint, az ugyanazon egy törvényben kiirt kihágások bizonyos nemeiben csak a járásbiró-, másokban meg csak a közigazgatási szolgabiró járhatván el, a törvényben járatlan nagy közönség nem tudhatja, hova forduljon panaszával.

Ezen tervezet a deczentralisatio elvére van állapitva, s fő czélja az, hogy az általános adminisztraczio legtöbb ágában lehető közelben találja a társadalom minden tagja ama hatósági közeget, mely arra van hivatva, hogy a szóvagy irásbeli különnemü panaszokat átvegye, azokra nézve gyorsan s közvetlenül a hely szinén intézkedjék s igy a gyors-, alapos- és a mi a fődolog: elmaradhatatlan eljárásával a törvényeknek hatályt s tiszteletet szerezzen,

Általános a panasz, hogy az évenként nyaláb számra hozott s kiadott törvények végrehajtatlanul maradnak.

A panasz alapos, — de gyökeres, mélyreható, s különösen a megyei alsóbb foku adminisztraczio körében szükséges reformok életbe léptetése nélkül a helyzeten javitani nem lehet. A „kegyelet," „ősi hagyomány," „ősi intézmény"-féle hangzatos szavakat ki kell küszöbölnünk gyakorlati életünk szótárából.

Hallom a hangot, — a nálunk kimaradhatatlan ellenvetést, mely azt mondja: hogy e javaslat a megyei s községi hivatalok összeolvasztását czélozza, s mint ilyen sérti a községek önkormányzati jogát, — s e szempontból is kivihetetlen.

De ez csak hang! Ha a javasolt kerületi bíróság a körjegyzőséget abszorbeálná, ez által a községek autonomiája még csak nem is érintetnék; hiszen a körjegyző csak névleg községi functiójában megyei- illetve járási- sőt mi több, állami közeg. Kiterjedt munka-körét 99/100-ad részben az állam érdekében kibocsátott rendeletek végrehajtása tölti ki. Az őt fizető községek közügyeinek intézésébe alig fody be, — arra nincs is ideje.

Hallom azt is: hogy a szolgabiró leszállván a nép közé hivatalos tekintélyén érzékeny hiba üttetnék. — No, már én ezt nem hihetem! A néppeli közvetlen érintkezés, komoly, illemes magaviselet mellett, hatásában lefelé jótékony lehet a nélkül, hogy a társadalmi rangfokozatok magasabbján állónak értékét devalválná, s szellemi és erkölcsi fölényét sértené.

Igy, amint van, a szolgabirót nem tarthatom egyébnek, mint a megyei s állami magasabb hivatalok expeditorának. Hivatalán keresztül szállittatnak a rendeletek a körjegyzőkhöz. Önálló cselekvősége majdnem egyenlő a 0-val. Mint ilyen, hasonlit az ötödik kerékhez, — nélkülözhető; mig a javaslatom szerint szervezendő állásában, szavakban kimagyarázhatatlan jótékony hatást gyakorolhatna a számnélküli köz- és magán viszonyok minden nemeire.

De, — folytatják némelyek, s talán sokan az ellenvetéseket, — ujitásokat életbeléptetni pénz nélkül nem lehet; pénzünk pedig nincs; már is elviselhetlenek az adók, — költekezéseinkben nem terjeszkedhetünk; hagyjuk az ujitásokat boldogabb időkre stb. stb.

Az élhetlenségnek, meg a közönyösségnek argumentumai ezek.

A fényüzési, inproductiv kiadások megtürik az ily lamentatiókat, de nem azok, melyek tetemes jövedelmet nyujtó vállalatokba fektettetnek.

Itt ily vállalattal állunk szemközt.

E tekintetben utalok az e tárgyban korábban közzétett czikkemre, melyben kimutattam, hogy a 20 frton alóli kisebb polg. perek elbiralásának hiányából származó bélyegfogyasztási kevesbletnek összege járásonkint több ezer forintra rug.

Nem is emlitve tehát a magán hitelnek ilyes ujitás által kilátásba helyezett, sőt biztos fellendülését; nem az ebből kiáradó hasznot, és a közállapotoknak sok iránybani javulását, — maga azon körülmény, hogy a netaláni kiadási többlet sokszorosan fedeztetnék a javasolt intézmény organumainak müködése folytán ellőadandó bélyegjövedelemből, — leront minden pénzügyi ellenvetést.

Mondanom sem kell, hogy a most szolgálatban álló körjegyzők, definitió jellegü javadalmazásaikban megröviditheték nem lévén, — a kerületi birák mellett, mint azok irnokai, vagy a mennyiben egyik- vagy másiknak jogi qualificatiója megengedi, mint segédek alkalmaztathatnának; s idők folytán, elhalálozás, vagy egyéb események által megfogyván, számuk a kerületi birák számaránya szerint állapittathatnék meg.

Részletesebb leirás s indokolás e czikk keretét meghaladná. Bezárom azt azon kijelentétsel, hogy nem annyira eszmecserét provocálni, mint inkább az volt szándékomban, hogy a „Gömör-Kishont" olvasóinak figyelmét oly hiányokra vezessem, melyek mindnyájunk által érezhető, de pótlásuk felett kevesen gondolkoznak.

Felfolyamodás.

(A székhely kérdésében.)

Tekintetes megyei alispáni hivatal!

A folyó év márczius 28-án Pelsüczön tartott közgyülés azon határozatát, mely szerint Gömör-Kishontmegye állandó székhelyeül Rimaszombat városa megállapittatott. Gömörmegye — mindig gondosan őrzött jogaira és lakosságának a közigazgatás által érintett érdekeire sérelmesnek találtatván. az ellen a 25 szótöbbséggel leszavazott kisebbség nevében azonnal a határozat kimondása után felfolyamodásunkat bejelentvén, azt következőkben indokoljuk:

Gömör-Kishontmegyének 1802-ik évben bekövetkezett egyesülése mindkét megye beleegyezésével létrejött oly conventió alapján történt, mely a közigazgatás és törvénykezés központjára nézve szabatosan intézkedett.

Ezen szerződésszerü viszony mindenkor sértetlenül fentartatott és csak az abszolut kormányzás időszakában szenvedett változást, midőn a tényleges hatalom a közigazgatás központját Rimaszombatba tette át.

Az alkotmány helyreállitása s a megyei élet uj feléledése idejében az alapegyezmény szerinti állapot visszaállittatott s a megyének az 1870. 42. t. cz. rendeletéhez képest, az 1871-ik évben történt szervezkedése alkalmával. az ide °/. alatt csatolt — annak idejében felterjesztett és felsőbb jóváhagyást nyert határozata szerint megyei állandó székhelyül Pelsüczvárosa azzal jelöltetett ki, hogy a közgyülések is mindenkor ott tartassanak.

1876-ik évben folyt tárgyalások alkalmával Gömörmegye azon javaslatba. hogy a tisztviselők kényelmesebb elhelyezése tekintetéből a közigazgatási központ Rimaszombatba tétessék, belenyugodott ugyan, azonban azon feltétel alatt, hogy a közgyülések mindenkor Pelsüczön tartassanak.

Ezen tényállás szerint Gömör-Kishontmegyének — ujabbi egyezmény szerinti tényleges közigazgatási székhelye van s a közgyülések Pelsüczön tartatnak.

A megye székhelye feletti discussio és változtatások természeténél fogva soha szavazás tárgyát nem képezték. hanem barátságosan egyenlittettek ki.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszterium folyó évi 1894. szám alatt kelt rendelete alapján a székhely kérdése tárgyalás alá vétetvén, az állandó választmány véleményezésében a megye sajátságos viszonyait s a békés megoldást szem előtt tartván, a jelenlegi 1876. óta tényleg létező s a megye által megváltoztatni nem kért állapot további föntartását hozta javaslatba, a közgyülés azonban az állandó választmány indokolt s a kérdés békés megoldását czélzó javaslatát méltányló figyelembe nem vevén, a kérdés szavazás általi eldöntését a legnagyobb szivósággal szorgalmazta és 131 szavazat ellenében 156-tal, tehát 25 szótöbbséggei az ügy el is döntetett. Mi az az ellen intézett felszólásunkban teljes joggal hivatkoztunk arra, hogy ezen ügy, mely a két megye közti régi és mindig fentartott egyezményen alapszik, sem a dolog természete, sem az eddigi gyakorlat szerint szavazás tárgyát nem képezheti és pedig annyival kevésbé, mivel józanon meg nem engedhető, hogy a felett mennyiben óhajtja Gömörmegye szerződésszerü jogait Kishont ellenében fentartani. Kishont adhassa — a saját kényelmét tekintő tisztikar hozzájárulása által a majorizálásig szaporodott szavazatát, és mert nem engedhető, hogy a megyei összes lakosság érdekét oly közel érintő ezen fontos ügyben — a megyebizottmány ujabbi szervezése folytán 61 bizottmányi tagot számláló Rimaszombat gyakoroljon döntő befolyást, a nép ohajtása pedig teljesen mellőztessék akkor, midőn egy előbbeni esetben a magas kormány egy kevésbé lényeges kérdésben. tudniillik a Jolsva és Rőcze közti esetben, nemcsak a bizottmányi tagok megkérdezését, de a nép megszavaztatását is szükségesnek látta.

A többség megszerzése csak a tisztviselői pressió és azon körülmény kifolyása, miszerint Rimaszombat városa közköltségen fogadott külön vonaton tömegesen vitette Pelsüczre azon bizottmányi tagokat, kiknek legnagyobb része az alkotmány visszaállitása óta a közgyülésekben soha de soha részt nem vett, — sőt a többségi határozat megszavazásához két olyan egyén is hozzájárult, névszerint Mórász Ágost és Dusza Lajos, kik sem a legtöbb adótfizető, sem a választott bizottsági, sem a szavazattal biró tisztviselők közé nem tartoznak.

A miniszteri leiratot illetőleg azon meggyőződésnek kell kifejezést adnunk, miszerint a nagyméltóságu m. kir. miniszterium — nem nyervén tüzetes felvilágositást — rendeletében egészen tévesen indul ki azon feltevésből, mintha a gyülések majd Pelsüczön majd Rimaszombatban tartatnának s mintha a közigazgatásnak rendes székhelye nem is lenne, hanem — a levéltárral terhelve — időnként vándormeneteket tartani kénytelenittetnék a megye!

A megyei közügyek ellátása tekintetében évek óta fennálló fentemlitett berendezés felett a megye kebeléből panasz nem emeltetett; — a tisztelt miniszteri rendeletben hangsulyozott hátrányait a közigazgatásnak eddig a felsőbb szigoru ellenőrzés sem észlelte; — közigazgatási központ tettleg létezik. — a közgyülések Pelsőczön rendesen megtartatnak a nélkül, hogy a közigazgatás rendes folyamata akadályt szenvedne, — országos közintézkedés követelményei fenn nem forognak, tehát a tisztelt rendeletet indokló fontosabb ok nem is létezik.

De a felsőbb rendeletben hangsulyozott gazdálkodási szempontból támadható aggodalom is könnyü eloszlatást talál annak megfontolásában, hogy a pelsőczi megyeház fenntartása és a gyülés tartásával összekötött utazási költségek, — az utóbbi tiz évi számadások tanusága szerint, évenként 150 frtnál többet nem tevén, figyelemre méltó kiadásokat nem okoztak, — és hogy az eddigi tapasztalás szerinti csekély áldozatot latba vetni nem lehet, ha arról van szó, hogy a közügyek iránti érdeklődés fenntartassék és mindinkább ébresztessék.

Felesleges lenne behatón taglalni, hogy a megye legszélsőbb szélén találtató Rimaszombat természeti fekvésénél fogva alkalmas megyei központ nem lehet soha és hogy ez időszerint közigazgatási székhelyül szolgál az egyedüli azon kényszerhelyzet kifolyása melyet az absolutismus teremtett s mellyel a megye nem a közügyek érdekében hanem az adott viszonyoknál fogva számolt.

Ehez járul, hogy a rimaszombati megyeház vendéglőből átépittetvén, felette szük térre van szoritva; részben ismételve bedőlléssel fenyegetett — a bizottmányi összes tagok befogadására elég nagy, tehát közgyülésekre alkalmas teremmel nem bir, — mit az is bizonyit, hogy a gr. Andrássy Manó ur ő méltósága, mint főispán elnöklete alatt 1867-ben Rimaszombatba összehivott utolsó közgyülést a megyeházi terem szük volta s kényelmetlen hozzáférhetése miatt a „Rózsa" vendéglő nagytermében kellett megtartani; s ezen megyeháznak a szükségletnek megfelelő átalakitása nem lehetséges, tehát uj megyeház épitése és ezerekre menő pénzáldozat kikerülhetetlen, már pedig nem hisszük, hogy akár a megye akár az ország olyan helyzetben legyen, hogy szükség nélkül épitsen akkor egy uj megyeházat a midőn a megye jelenleg a gyülési igényeknek teljesen megfelelő megyeházzal bir Pelsüczön.

És ez esetben sem lenne a fő czél elérve, mert a székhely kérdésének végleges megoldása mellett természetszerüen előtérbe lép a közigazgatás és törvénykezés nem pusztán a hatósági közegek előnyét néző központositási czél, hanem főkép a népre kiható azon közérdek, mely követeli, hogy a székhely mindenkinek könnyen hozzáférhető legyen.

Ennek mérlegbe vetésével a megye egy alkalmas székhely iránti szorgos és lelkiismeretes gondoskodást annyival kevésbé mulaszthatja, mivel ha Pelsőcz sem fogadható el a közszükségnek megfelelő székhelyül. az ott található megyeház feletti czélszerü rendelkezés módot nyujthat egy a közkivánatot teljesen kielégitő és czéljának megfelelő szekhely megteremtésére.

Ez alkalommal nem lehet halgatással mellőzni azon további körülményt, hogy a pelsőczi megyeházban egyes családok magántulajdonát képező lakosztályok vannak, melyeket őseink a közügyek iránti önzetlen sőt fényes áldozatkészséget tanusitott buzgalma létesitett s mikhez utódaiknak törvényes igényük van.

Ezen viszony szoros kapcsolatban van a székhely kérdésével és kétségtelen elsiettetés annak kellő megoldása nélkül oly határozat hozatala. melynél fogva azon lakrészek az illető jogosultak beleegyezése nélkül eredeti rendeltetésétől elvonatnak.

Ezek folytán:

1. Minthogy a fölebbezett határozat az előadottak kellő megfontolása és rendezése nélkül hozatott;

2. Mivel a Nagyméltóságu m. kir: miniszterium azon feltevése, mintha a megyének állandó székhelye nem is lenne s a közgyülések hol Pelsőczön, hol Rimaszombatban tartatnának, tévedésen alapul.

3. Minthogy a megyének 1871-ik évben hozott végzése szerint az állandó székhelyre nézve felsőbb jóváhagyást nyert határozata van s ennélfogva nem is feltételezhető, hogy a nem változott viszonyok daczára, annak megváltoztatását maga a kormány kivánta előidézni.

4. Minthogy ez ügyben szavazat általi eldöntés és majorizálásnak egyáltalában, különösen pedig olyannak, hol a tisztikar nem csak szavazatával hanem az illetőkre gyakorolt befolyásával a többséget teremtette, helye nem lehet:

5. Mivel az állandó választmány véleményében a mostani állapot fenntartásához helyes indokolás alapján határozottan ragaszkodik;

6. Minthogy a székhelynek Rimaszombatba való tétele nemcsak nem jár megtakaritással, hanem szemben azon csekély költségekkel, melyeket a pelsőczi megyeház fentartása kiván, a lakosságot a Rimaszombatban a megye szélén mellőzhetlen uj épitkezések által, tetemes megterheltetéssel fenyegeti; végre

7. Mivel meg nem engedhető, hogy a bizottmányi tagok a rimaszombati mostani megyeház szük terére összegyülekezvén, a terembe vezető szük lépcső és keskeny folyosó fennállása mellett — támadható veszély idején a legválságosabb helyzetbe sodortassanak;

mindezeknél fogva kérjük, miszerint ezen fölebbezésünk felterjesztetnék a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszterium előtt pedig tisztelettel esedezünk: hogy a sérelmes határozat feloldása mellett kegyesen elrendelni méltóztatnék; miszerint az állandó választmány véleményéhez képest; a közügyek ellátására szolgáló eddigi állapot, — mind addig mig a megyék országosan végleg rendeztetni fognak, — fenntartassék.

Kelt Rozsnyón, 882. év márczius 31-én.

(Következnek az aláirások.)

Szerény észrevételek a „Felfolyamodás"-ra.

Közöljük a „R. H." után a kisebbség „felfolyamodását" a pelsőczi megyegyülés azon határozata ellen, melynek értelmében Rimaszombat Gömörmegye állandó székhelyévé

lett. Nem mulaszthatjuk el azonban, hogy a „felfolyamodás“-ban felhozott, többnyire tévedésen alapuló bizonyitékokra megjegyzést ne tegyünk, — mert ezekkel szemben az igazságnak hallgatni nem lehet, nem szabad.

De mielőtt ezekre részletesen kiterjeszkednénk, lássuk csak megfelelt-e az eddigi állapot a czélnak megyei és közigazgatási szempontból?

Köztudomásu dolog, hogy évenkint 2 rendes gyülés tartatott megyénkben s csak rendkivüli esetekben hivattak össze többször a megyei bizottsági tagok. S mi lett ennek a következménye? Semmi egyéb, mint az, hogy oly eszmék s elvi kérdések, — melyeket egyes megyék penditettek meg s megvitatás és pártolás végett Gömörmegyéhez átküldöttek, még ha alkotmányunk legéltetőbb gyökereit érinték, vagy társadalmi életünknek javitását czélozták, meg ha széles Magyarország legtöbb törvényhatósága behatóan tárgyalta is, nálunk discussio tárgyát nem képezhették; — mert egy ügyért összehivni a megyegyülést, vándoroltatni az egész tisztikart, megakasztani a közigazgatás rendes menetét 3—4 napra csak azért, hogy 20—30 ember a felmerült tényről tudomást szerezzen, nem lehetett, minek azután az lett a következménye, hogy Gömörmegye csak tudomásul vette más testvérhatóságok átiratait jó későn, mert mig mi a rendes gyülések idejét vártuk, addig mások dolgoztak és munkálkodtak. Tessék csak végig nézni jegyzőkönyveinket, hány átirat vétetett idő után tudomásul, melynek tárgyalása a közügy iránt való közönyt megtörhette volna, és a mely a folyton hidegülő kebleket felmelengette volna?

Bizony-bizony sokszor, de sokszor elkéstünk a dualisticus állapot uralma alatt!

Még tarthatatlanabbnak kell kimondanunk a kettős székhelyet, ha megfontoljuk, hogy az alispán nehány kizárólagos elnöki ügyön kivül, mint hivatalos személy az egész törvényhatóság nevében intézkedik, — s eljárásának ellenőrzését nemcsak saját lelkiismerete, hanem a megyebizottsága teljesiti; legalább ez utóbbinak is teljesiteni kellene.*) Vajjon meg volt-e ez Gömörmegyében? Betekinthettek-e a közigazgatás gépezetébe azok, kiket vagyon, tudományos képzettség és közbizalom épen a közigazgatás ellenőreiül rendelt? Megbirálhatták-e az egyes tisztviselők eljárását a hivatalos teendőkben? s igy teljesithették-e azon kötelmeket, melyeket önmagukra vállaltak? Bizonyára nem, s tőlük kivánni sem lehetett, mert — mint a 28-iki gyülésen hangoztatva volt, csak a legszükségesebb iratok vándoroltak a tisztikarral Pelsőczre, melyeket megtekinteni sem volt idő, nempedig tanulmányozni.

De tarthatlannak bizonyult az eddigi állapot a közigazgatás gépezetének megakasztása által is. — Ugyanis lehetnek esetek, jöhetnek körülmények, midőn egyes törvényhatóságok vagy maga a kormány gyors intézkedésre hivja fel a megyét. A távirat az alispáni hivatalnak szól, de az alispán és főjegyző Pelsőczön van gyülésen az egész tisztikarral. Ki fogja átvenni a táviratot? ki fog intézkedni? Talán az a nehány irnok, ki itthon maradt? vagy talán a hajduk, kik ekkor a semmitnemtevés lágy párnáján nyugszanak? Bizony, ha valaki ezeket higgadtan megfontolja, nem fogja azt mondani, hogy a m. kir. belügyminiszternek f. évi 1894. sz. a kelt rendelete téves informationak kifolyása, s hogy a pelsőczi gyülés hebehurgyán, meggondolatlanul határozott.

Hivatkozik a „felfolyamodás“ bizonyos „conventio“ra, mely 1802-ben(?) jött létre a néhai Kishont és Gömör közt. E jegyzőkönyvi megállapodás I-sső pontja 1. sz. ezt mondja: „Az eddig u. n. kishonti kerület (Districtus) ezen egyesült vármegyének egy járását (Processusát) tegye, és hogy mind a nevezete, mind határainak emlékezete fentartasson, az egyesült vármegye ezentul ily aláirással fog élni: Gömör és Kishont törvényesen egyesült vármegye, diákul: Gömör et Kishont articulariter unitus Comitatus stb.**)

De mit csinált a megye 1872-ben a kishonti járásnak nevével és határaival? Hozzá csatolt egy pár régi gömöri falut s elkeresztelte rimaszombati járásnak. Tehát nem a conventiot, — mely sohasem létezett, — törte meg, hanem a jegyzőkönyvi határozatot az ujabb viszonyok figyelembe vételevel, közmegelégedéssel módosi otta.

1871-ben Pelsücz jelöltetett ki a megye székhelyéül, mely sokkal közelebb esik a megye széléhez mint Rimaszombat. De nem vették akkor figyelembe, hogy a közigazgatási teendők nem „nobile officium“ többé, hanem oly hivatalos kötelességek, melyek megkivánják, hogy a közigazgatás gépezetét alkotó kerekek akként helyeztessenek el, hogy egyik a másikat müködésében segitse, gyámolitsa. — Ez okból már 1876-ban a megye közigazgatási székhelye Rimaszombat lett, mert e város puszta „önzésből“ kényelmes s a kivánalmaknak megfelelő diszes épületet bocsátott még 1861-ben a megye rendelkezésére. — Mely épületre, a mit pedig az elődök, — ha ugyan lehet már ekként szólani, — hálás köszönettel fogadtak és czélszerünek találtak, az utódok puszta „kegyeletből“ azt mondják, hogy használhatatlan.

Állitásuk igazolásául felhozzák: „hogy a gr. Andrássy Manó ő méltósága, mint főispán elnöklete alatt 1867-ben Rimaszombatba összehivott utolsó közgyülést a megyeházi terem szük volta s kényelmetlen hozzáférhetése miatt a „Rózsa“ vendéglő nagy termében kellett megtartani,“ tehát oly helyen, melyhez csak egy 175 cm. széles lépcső vezet s 2 négyszög ölnél jóval kisebb a megyeház nagy terménél; — mig ehez két kényelmes lépcső visz, melynek egyike 154, másika 195 cm. széles. — Tessék csak megnézni és felmérni?! . . .

S hogy mindezek daczára a gyülés nem a megyeházán volt, oka az, hogy a nagytermet akkor, padozták, a többi termekben pedig a fentemlitett főispán ur tartotta a szokásos főispáni ebédet. — Vagy talán tévedünk?

Beszél ezután a „Felfolyamodás“ hivatalos pressióról, különvonatról, melyen „oly megyei bizottsági tagok vitettek tömegesen Pelsüczre, kiknek legnagyobb része az alkotmány visszaállitása óta a közgyülésben soha részt nem vett.“

A mi az elsőt illeti, merő ráfogás. Mert hogyan lehetne azon tisztikart korteskedéssel vádolni, melynek egyik vezértagja, — bár a mult és jelen Rimaszombathoz köti, — oly fényes jelét adta annak, hogy ő és társai a pártérdekeken felülemelkedni tudnak és akarnak? Vagy feledték önök az állandó választmány müködéséről szóló jelentést? — Vagy azt, hogy Gömörmegye főpénztárnoka nem mint tisztviselő, hanem mint az alsó sajói csoport megválasztott tagja adta be szavazatát a statusquo mellett, mert azokkal tartott, kik bizalmukkal megtisztelték? — A többiek szintén követték meggyőződésüket szabadon, mert hála Istennek, Gömörmegye tisztikara oly elemekből áll, kiket egy-kettő kivételével nemcsak a hivatal, hanem egyéb is szavazati joggal ruház fel. A vád második része pedig épenugy illik a statusquo mellett szavazattokra, mint a többségre. Mert 1875—81-ig bezárólag 27 gyülés tartatott Pelsőczön. S hogy mily látogatottak voltak e gyülések, bizonyitja az, hogy csak 4-izben volt jelen 100-nál több bizottsági tag a hivatalnokokkal együtt. Jelesül: 1879 jan. 9-én 111, — 1880. ápr. 26-án 109, — 1880. okt. 7-én 175, — 1881. szept. 15-én 109. — A legtöbb gyülés, mint a jegyzőkönyvek mutatják, 25—60 bizottsági tagot számlált; sőt 1880. aug. 16-án 16, mond tizenhat szavazat képes ember volt jelen a hivatalnokokkal együtt. Igy, ha önök embereiket ez alkalommal összeszedték, tekintet nélkül arra, hogy tudja-e mindenik, hol fekszik Pelsücz? talán a többségnek sem lehet bünül felróni, ha neki egynémelyik bizottsági tagot lethargicus álmából felserkenteni sikerült?

Mórász Ágoston és Dusza Lajosra vonatkozólag megjegyezzük, hogy 1881. nov. 8-án lettek megválasztva, decz. 3-án verificaltattak csak, igy az ugyanazon év szeptember havában összeállitott és kinyomatott névsorban egyik neve sem fordulhat elő.

Ime ily érveken nyugszik a „felfolyamodás“ minden tétele s igy a többire nem is terjeszkedünk ki. Nem említjük, hogy azon körülmény, miszerint egyes uri családok kénytelenek voltak már régen a pelsüczi megyeház köré magán lakokat épiteni, hol utódaik a gyülés ideje alatt meg vonulhassanak, — mi azt bizonyitja, hogy Pelsücz még a gyülések tartására sem volt alkalmatos; mellőzzük, hogy azok, — kik két megyeház fentartása mellett emelnek szót, — egynek jókarban tartásától rettegnek; sőt elhagyjuk, hogy egynémelyek kimerik mondani, hogy Gömörmegye legdrágább kincse, levél-, irat-, okmány- és pénztára oly helyen vannak elhelyezve s a megye legelső hivatalnokai oly épületben laknak, hol az „összegyült bizottmányi tagok támadható veszély esetén a legválságosabb helyzetbe sodortatnának,“ mert az ily állitás „ignotos fallit, notis est derisui;“ hanem egyet kérdünk azoktól, kik a statusquo mellett harczoltak s a „Felfolyamodás“t „bona fide“ aláirták: Nem gondolkoztak-e azon, mi lehet annak oka, hogy mig Gömörmegye 6 országgyülési képviselője közül 4 egyedül a megye érdekeit tartva szem előtt, — politicai pártkülönbség nélkül engedett a belügyniszter czélszerü, sőt szükséges felhivásának; addig a többiek, a kik pedig a kormánynak odatent erős támogatói, — miért agitáltak épen a kormány intézkedése ellen idelent?

— Nos? . . . Mi gondolkoztunk.

*) Vagy talán erre való az állandó választmány? Ha ez elég, akkor . . . . ? Szerk.

**) Lásd 1803. okt. 10-én tartott megyei gyülés jegyzőkönyvét. Szerk.

A mai kiállitás.

I. Kiállitók és kiállitott tárgyak:

Draskóczy László: 3 fejős tehén, 3 bika, egy üsző tinó.
Szentmiklóssy Kálmán: 3 tehén, 2 bika, 1 tinó.
Szentmiklóssy Sándor 6 db szarvasmarha.
Dávid Nándor: 3 db szarvasmarha.
Madarassy Lőrincz: 1 anya disznó, 6 malacz.
Barányi Gusztáv, egy 2 éves, egy 1 éves üsző.
Pongrácz Ernest, egy 11 hónapos bikaborju.
Bornemissza István, 1 bika, 6 db tenyészkos, 1 kan, 4 db egy éves kocza.
Vályi Pál, 10 db kos.
Gaszner Gedeon, 1 bika.
Farkas Ábrahám, 1 bika.
Kuhinka Géza, 10 db kos, egy 9 hónapos svajczi bornyu.
Szentiványi Miklós, 2 db kos, 6 anya bárányostól.
Fáy Barna, 12 db kos.
Batta Samu: egy 2 éves svajczi bika.
Radvánszky Károly, 1 fehér svajczi, s egy vörös bika.
Székely János (Hangony), 1 db kansertés.
Bodon László (Hangony), 1 db kan.
Erdélyi Szabó János, egy heréletlen kocza kövér sertés.
Imre György Osgyán, 1 kétéves magy. bika, 2 db egy éves svajczi-üsző.
Szeverényi János, 1 db herélt hizott sertés.
Szakall Ferencz, 1 algui bika s két db üsző.
Károlyi Sárika, 1 tehén bornyastul.
Bornemisza László, 16 db kos.
Szoboszlay Ferencz, 1 kan, s két kocza hussertés.
Okolicsányi Gáspár, 2 db rambulet-kos, 6 anyaju s bárány.
Samarjay János, 6 db kan, 20 db kos.
Szeleczky Dénes, 2 kan, 4 anyadisznó.
Guha Viktor, 1 db. tehén bornyassal.
Szőllősy István, 1 db m. tehén.
Szojka János, 2 db szénagyüjtő, 1 db rögtörő henger, 1 pár vidaczeke, egy db kéziczéplő, 1 db hármas eke s egy Howard-féle borona.
Lukács János Radnót, Baker-féle rosta, 1 vasborona s 1 vaseke boronával.
Fehér Miklós, 1 konkolyozó, 1 lógereblye, 1 rosta és egy Hets-féle daráló.
Umbráth és társa, 2 db kézi-cséplőgép, 1 lóerejü járgány-cséplőgép, 1 egyetemes tisztitó-rosta, 3 db szecskavágó 2 késsel.
Gutjahr és Müller, 2 triőr s egy db rosta.
Kühne: egy 11 és 13 Hungaria sorvető gép, egy két lóerejü járgány-cséplőkészlet, 1 konkolyválssztó szelelővel és rögtisztitóval, ugyanez szelelő nélkül zabválasztásra, u. a konkolyválasztásra, u. a liliputi I-sső, u. a liliputi II-ik. Egy osztályozó henger, 1 Backer-féle szelelő rosta, 1 mosonyi rosta, mosonyi szelelő-rosta, 1 amerikai szénagyüjtő, 1 db töltögető eke, 1 más töltögető és kapáló eke, 1 lókapa.
Miklóssy József, 1 eke, aczélvilla, aczélkapa és aczélgereblye.
Stolcz Márton, 1 cséplőgép, 3 db szecskavágó, 1 Backer-féle rosta.

2. **Jutalmak**: a) Tenyész apa-állatokra, (két évesek): 1-sső arany elismerő oklevél, 2. 3. 4—4 db 10 francos arany, 4: ezüst oklevél, 5 bronz oklevél. b) Anyaállatokra (fejős tehenek): 1-sső arany oklevél, 2. 3. 3—3 db 10 francos arany, 4. ezüst oklevél, 5. bronz oklevél. c) Üsző tinók: 1-sső arany oklevél, 2. 3. 2—2 db 10 francos arany, 4. ezüst oklevél, 5. bronz oklevél. d) Borjuknál: 1-sső arany oklevél, 2. 3. 1—1 db 10 frcos arany. 4. ezüst-, 5. bronz oklevél. Juhoknál: 1-sső arany oklevél, 2. 4 db 10 frcos arany, 3. 4. 3—3 db 10 frcos arany, 5. 6. 2—2 db 10 frcos arany, 7. 1 db 10 frcos arany. Sertéseknél: 1-sső arany oklevél, 2-ik 4 db, 3-ik 3 db, 4-ik 2 db, 5-ik 1 db 10 francos arany. Gépeknél: 1-sső arany-, 2-ik ezüst-, 3-ik bronz oklevél. Ezeken kivül a megyei gépészek által készitett gépek jutalmazására 10 db 10 francos arany tüzetett ki.

Hirek és vegyesek.

Meghivó. A gömörmegyei művészeti és régészeti kiállitás részletes tervezetének megállapitása czéljából, valamint az ezzel kapcsolatban teendő intézkedések a kiállitási nagy bizottság egybehivását tevén szükségessé; teljes tisztelettel kérjük föl ezen megyei müvészeti és régészeti kiállitás bizottságának tagjait, méltóztassanak a f. évi april hó 17-én — hétfőn — d e. 10 órakor Rimaszombatban a megyeházán — a közigazgatási bizottság gyüléstermében — tartandó tanácskozmányban részt venni. — Rimaszombat 1882. április 1. A müvészeti és régészeti kiállitás bizottsága nevében: Szontagh Bertalan, alispán. Dr. Löcherer Tamás jegyző.

— **Meghivás**. A rimaszombati esti-ipariskolában, az 188½-ik tanévi zárvizsgák f. évi aprilis hó 23-ik napjának délutáni 2 órájától, — a községi iskola tantermeiben fognak megtartatni, melyre a m. t. érdeklődő közönséget tisztelettel meghivja az igazgatóság.

Hibaigazitás. Lapunk mult számában közlött rozsnyói levél 2-ik kikezdés 9-ik sorában „gigájukban“ helyett „pipájukban“ olvasandó.

Esküvő. Serényi Margit grófnőt e héten vezeti oltárhoz báró Geymüller Rudolf csehképviselő.

Hymen hirek. Szabó Emmát, dr. Szabó Mihály rimaszombati takarékpénztári igazgató és gymn. pénztárnok kedves és bájos leányát eljegyezte ifj. Badinyi Gyula ügyvéd. — Scheffer Berta k. a. Rozsnyón jegyet váltott Barna Mór nadabulai birtokossal. — Timár István rimaszombati elemi tanitó Molnár Mariskával váltott jegyet Nyitráról. — Rimabrézón pedig Weisz Emma k. asszonyt eljegyezte Kigyósy Ignácz, balassagyarmati polgári-iskolai tanitó. — Szabó József rimaszombati tlkkvi hivatalnok Bikki Irma k. asszonyt jegyezte el.

Halálozás. Palóczy Ábrahám tornallyai kir. járásbiró f. hó 13-án élete 59-ik évében elhunyt. Buzgó hivatalnok, közkedveltségü férfiu, valódi barát szállt benne a sirba. — Halálát özvegye: Bodó Mária, testvére: Anna, számos rokon, jó barát és tiszttárs gyászolja. Legyen álma csendes!

Áthelyezés. A megyénkben előnyösen ismert Pokay ezredes Losonczról Kassára helyeztetett át.

Kinevezés. Untener Mihály rimaszombati r. kath. s. lelkész péterfalvi plebánussá lett kinevezve.

Kuhinka Géza Kokován, hol Eöry szintársulata tart előadásokat, 45 jegyet osztott szét a nép közt f. hó 9-ikén, miért a község birája magyarnyelven mondott köszönetet.

Ráth György az országos könyvkiállitás elnöke, köszönő iratot intézett a rimaszombati egyesült prot. gymnasium igazgatóságához, a kishonti és gömöri esperességek elnökeihez azért, hogy ritka müvekkel vettek részt a kiállitásban; egyszersmind a „Kiállitási kalauz“ egy-egy példányát is megküldötte.

A rimaszombati dalárda a f. évben aug. 16—20-ik napján Debreczenben tartandó „Dalár ünnepélyen“ részt fog venni.

Rozsnyón f. hó 10-én a „Nőegylet“ fényes bált rendezett a boszniai sebesültek javára. E bál, mint minden jótékony czélra a testvérvárosban rendezett mulatság, a legkedélyesebb volt. Elismerés illeti a rendezőség minden tagját, de a teljes sikerért a megillető koszoru a háziasszonyé, Schlosser Albertné ő nagyságaé, ki szeretetteljes modora, mindenkire kiterjeszkedő figyelme által a mulatság lelke volt. Szünóra alatt buffet-t rendeztek, hol a tánczban felhevült, kipirult arczu hölgyek árulgatták, — a mi ily alkalommal rendkivüli, — jó olcsón a hüsitő szereket. A jelenlevők közül felemliti levelezőnk: Özv. Mariássy Kálmánnét, Marko S-nét, Rombauer E-nét, özv. Feledy Ferenczné, Radvánszky Károlynét és leányát, Smied Erzsikét, Ragályi Margitot, Feymann Juliskát, R menyik nővéreket Dobsináról, Stech Ilkát, Stymmel és Wéber nővéreket, Juszt Jolánt, Czékus Erzsikét, Tavasy és Scheffer nővéreket stb. Másnap Rácz János röktönzött zeneestélyt adott, melyben nem sok, de válogatott közönség vett részt, gyönyörködve a büvös-bájos zenében, mely a rimaszombatiakat annyiszor megrikatja, vagy elragadja.

A tornallyai m. kir. adóhivatal f. év julius elsején kezdi meg ujból hivatalos müködését. Ez által a tornallyai járás egy nagy óhajtása megy teljesedésbe.

Pádárban f. hó 11-én az olvasó- és gazdakör 10 krnyi belépti dij mellett szavalati és dalünnepélyt rendezett, mely a kör javára 8 frtot jövedelmezett. Üdvözöljük a kezdeményező s a kör élén álló férfiakat. Mig népünknek nemes szórakozásra alkalmat nem nyujtanak az érdekeltek, ne csodálkozzanak, hogy csak korcsmában pálinka mellett szeret mulatni. Ajánljuk Pádár, Simonyi, Feled, Pálfala, Szutor, Horka példáját követésre mindazon községeinknek, hol a nép anyagi és szellemi érdekeit előmozditó társulás még eddig nem verhetett gyökeret.

Templom rablás. F. hó 14-ikén virradóra a helybeli izr. templomot ismeretlen tettes feltörte, véső és harapófogó segélyével a falba beépitett perzselyt kihuzta s annak ½ év óta összegyült tartalmát, 2 kr. kivételével, melyet elejtett, s az u. n. „Jad“-ot elrabolta. A kárt 80—100 frtra teszik. Szerencse, hogy a többi igen értékes tárgyak kikerülték a szentségtörő figyelmét.

A nyári kaszinó husvét ünnepére már be lőn rendezve; de bizony senkinek sem volt kedve esőben, szélben élvezni a tavasz örömeit. Igy hát csak maradtunk téli palotánkban — fütözni és skrablyázni. A lövészek ugyan nagypénteken megpróbálták, nem fagyott-e be a puska csöve?

Rejtélyes eset. Mult hóban Feleden egy kis leányt találtak a temetőben, kit állitása szerint az anyja a fővárosból hozott vasuton s azzal az ijesztéssel, hogy megöli ha nem hallgat, ott hagyta a temetőben. A gyermek azóta Feleden volt elhelyezve, s az ottani szolgabiró előtt borzasztó dolgokról beszélt, de sokszor oly hihetetlenségeket is, hogy gyakran azt hitték róla, mikép elméjében meg van zavarodva. A nyomozás azonban megindittatott, de sikertelen, mert nem tudtak az anya nyomára akadni; mig a mult vasárnap Losonczon maga nem jelentkezett. Losonczról őrizet alatt Feledre hozták, s szembesitették a kis leány-

nyal, kit ő gyermekének ismert el, s mint mondja azért jelentkezett, mert az ujságból olvasta, hogy keresik. A biró azon kérdésére, miért hagyta el gyermekét, nem akar felelni, s általában minden vallomást megtagad. A gyermek szintén félve ismerte meg, hogy anyja. Az esetet kapcsolatba hozzák valamely a fővárosban elkövetett nagyobb bünténynyel. A vizsgálat szigoruan folytattatik.

Boldog ünnepeket kivánok! Vendéget vártak a Tompa-utczán egy háznál husvét ünnepére. Szokás szerint lőn nagy készülődés. Béles, rétes, kalács megsült, az elmaradhatatlan sódar megtőtt. Hogy kihüljön, meg — no hát miért nem mondanók meg — hogy a szomszédok is tudják, miért nem köznapi dolog a vendéglátás, a serény háziasszony kitette a két sódart az utczai ablakba. Annyi gond mellett aztán nem csoda, ha az illatos sódar az éjjelre is hülni maradt. De hát reggelre a gondos nő maga is elhült, midőn a két sódar hült helyén két malitiosus papirszeletet talált ezen fölirattal: „Boldog ünnepeket kivánok!“

Nagy hideg. Megyénk felső vidékén nagy hávazás s oly erős fagy volt april 5-én, hogy egy — Sumjáczról Telgárt felé ballagott — utkaparó az uttélen fagyott meg.

Tüz. Klenóczon f. hó 5 én szándékos gyujtás következtében tüz ütött ki, mely 9 házat, több csürt és melléképületet elhamvasztott. Az állitólagos gyujtót Figuli Mihály ottani lakost el is fogták, ki az emlitett napon állitólag felesége által nadragulyával megmérgeztetvén teljesen magánkivüli állapotban volt, s kit a felbőszült nép bosszujától alig volt képes az előljáróság megmenteni. A kár, melyet 11 gazda szenvedett, 4024 frtra rug.

Talált gyermekhulla. Hacsaván f. hó 12-én egy trágya-dombon, mit az ebek szétkapartak, egy kisgyerek-hullát találtak, mely több nap óta heverhetett ott. A gyanu Palicska Zsuzsánna ottani fiatal leányra esett, ki elfogatván bevallotta, hogy a gyermek övé, de mivel halva született elásta. Álszemérem áldozata lett-e a kicsike, vagy nem? a boncolás fogja kideriteni.

Üst — füst. A közelebbi rimaszombati vásárban üstre alkudozott a ratkói ember egy rézművesnél. Megtörténvén az egyezség, a vevő egy uj ötöst ad a majsternek át. Ez öt darab egyest ad vissza. Csak akkor vette észre a boldogtalan, hogy nem tizes az ötös, mikor a ratkói embernek bottal üthette nyomát.

Uj vasut. Kitünő dohány, tartós és izletes gyümölcstermeléséről eddig is ismert volt Csetnek völgye. Nagy terjedelmü papir-, vas, réz- és faipara oly forgalmat idézett elő, minőt más völgyben alig találni. A pelsőczi vasuti állomás távolsága azonban lényegesen gátolta a termelés fokozását a magas fuvarbér miatt. Mint bennünket onnan értesitenek, rövid idő mulva ezen akadály is megszünik, mert Pokorny J. vállalkozó egy a pelsőczi állomástól a nagyszlabosi, most már a masznikói volt teleppel tetemesen bővitett papirgyárig tervezett keskeny vágányu vasut előmunkálatainak eszközlésére az engedélyt már meg is kapta. Óhajtjuk, hogy a tervet a kivitel is kövesse s ne heverjen az a fiókban, mint a tiszolcz-vashegyi vasut, mely ugy látszik — a kötélvasut miatt elejtetett, holott az eredeti terv megtartása a Murány- és Garamvölgyek iparát is felsegitette volna. Hisszük, hogy az érdekelt körök nem engedik ezen fontos ügyet elaltatni.

Mennyit kell az embernek enni s inni? Mayer Miksa, az oktató tolláról ismert népiró „A boldogság utjá“-ban erre igy felel: orvosi tapasztalások kideritették, hogy az egészséges ember rendesen $^1/_{20}$ annyit eszik s iszik naponkint a mennyit testi sulya tesz. Sulya pedig 100—140 font közt lévén, 5—7 font étel-iial (összesen) egy nap untig elég. De még ebből is csak egy font legyen hus, kenyér vagy más szilárd étel. Az emberek egyátalában többet esznek, mint a mennyire szükségük van, hogy életöket s egészségüket fentartsák. Hazánk lakossága a torkosság hirében áll s e vád nem alaptalan. Honfitársaink elfelejtik, hogy minden krajczárt, melyet a fölösleges étkezésre elköltenek, saját zsebökből fogják ki. Innen van a sok szegény ember. Más országokban hol mértékletesebben élnek, a nép sokkal vagyonosabb és koldust a nevéről is alig ismernek.

Az éneklés befolyasa a mellre. Az énekesek mellürege — ugymond Monascin orvostanár, ki kétszáznál több énekest vizsgált meg — átlag nagyobb, mint a nem énekeseké s a korral növekszik, de az iszákosság a növést gátolja. Szintugy növekvőleg nagyobb a tüdő ereje is. Torokbajok gyakran fordulnak elő náluk, de légeső- és hörghurut ritkán. Tüdővészben alig halnak el, de a vesebajok gyakoriak még azoknál is, kik nem iszákosak. A mellbetegekre nézve az ének jó gyógyszer, kivált a szabad levegőn: de zárt helyen, poros és füstös légkörben époly ártalmas. Ezért kell, hogy az iskolatermek gyakran szellőztessenek s az énektanitás csak szellőzött helyiségben tartassanak.

Szerkesztői üzenetek.

R. G. Árvaváralja. Magánlevél ment. Várjuk az elhatározást.

D M. Mihelyt lehet.

Dr. B. I. Budapest. Levél ment.

Többeknek. Szüken vagyunk tér dolgában, ezért csak a jövő szám hozza.

—m L. — N. R. Az agent provocateur szerepére nem válalkozhatunk.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

HIRDETÉSEK.

A gömörmegyei nép- és iparbank

a **törlesztési kölcsön ügyében** folyó 1882. év **április hó 19-én** d. e. 10 órakor, Rimaszombatban a „Három Rózsa“ vendéglő nagy termében

rendkivüli közgyülést

tartand, melyre a t. cz. részvényes tagokat tisztelettel meghivja. — Rimaszombat, 1882. április 3. 2—2

Az igazgatóság.

Üzletnyitás.

Alólirottak a t. cz. közönséget értesitjük miszerint a

Dapsy József ur

vegyes kereskedését átvettük és azt ujonnan berendezve

Hoselitz testvérek

váltótörvényszékileg bejegyzett czég alatt vezetni fogjuk.

Szilárd akaratunk: az első kézből vásárolt üzleti czikkeinket, kellő választékban és minden igénynek megfelelőleg, mindig készletben tartani, s jó minőségü áruinkat a legmérsékeltebb áron kiszolgáltatni, valamint dusválasztéku gyapjuszöveteinkből férfi öltönyök elkészittetését a legujabb divat szerint is elvállalni készek vagyunk.

Ezen elhatározásunk azon kellemes reménnyel biztat, hogy mélyen tisztelt vevőink ugyanazon bizalommal és megelégedéssel fognak bennünket megajándékozni, a melyben elődünket részesiteni kegyesek valának; ezt kiérdemelni legfőbb törekvésünk leend.

Becses pártfogásába ajánlva magunkat, maradunk kiváló tisztelettel

Rimaszombat, 1882. márczius 30.

2—* **Hozelitz testvérek.**

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetétele. — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásunak találtam a légutak és gyomornyákhártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Rodeini-, Vichy- stb. vizektől különbözik, csekélyebb szabadszénsav tartalmánál fogva s azért vérzések lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavany dúsabb vizek fölött előnnyel bir.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásunak bizonyult a légző-, emésztő- és vizelőszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványviz kórházunkban alig rendeltetik, — csekély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresan alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légeső- és hörgbetegségben igen jó, kiváló hatást pedgi akkor gyakorolt, ha az emlitett szervek bántalmánál rokon természetü gyomorbaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdők-, gyomor-, vizhól ag idült hurutját szintugy oszlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belélegezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértorlódást.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bantalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi, Giessbühli vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnnyel bir.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légeső-, emésztő- s vizelőszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyitja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giessbühli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes izénél fogva ajánló a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisitások és szándékos felrevezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, ugy a t. cz. közönséget, hogy az eddig használt **„Luhi“** név mellőzésével ezentul csak a **„Margit gyógyforrás“** elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

5—12 **Dr. Karlovszky utódai a „Margit gyógyforrás“ igazgatósága.**

Főraktár: Rimaszombatban Kern Adolf ur kereskedésében.

MAJOROSSY RUDOLF,

férfi-ruha készitő

Rimaszombat, Temető-utcza 4. sz. I. emelet.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy a tavasz közeledtével

férfi-ruha raktáramat

a legujabb divatu kelmékkel gazdagon felszereltem. Ugyanott kész öltözékek a következő bámálatos olcsó árakon nagy választékban folyton kaphatók:

1. Egy férfi nadrág . . . . . 3—10 frtig.
2. Egy egész férfi öltözet . . . . . 10—35 frtig.
3. Egy férfi felöltő . . . . . 10—25 frtig.
4. Egy kis gyermeköltözet . . . . . 3— 8 frtig.
5. Egy nagyobb gyermeköltözet . . . . 6—12 frtig.

Midőn ezt tudatni szerencsém van, a n. é. közönség szives pártfogását kikérve. Maradtam

kész szolgájok

Rimaszombat, 1882. márczius 18.

1—3 **Majorossy Rudolf**, férfi szabó.

Ispán.

Méltóságos **gróf Serényi László** ur putnoki uradalmában, egy ispáni állomás, egy gyakorlatilag képzett nős egyénnel leend betöltendő; — kik ezen állomást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt folyamodásukat **Czabalay Kálmán** jószágigazgató urhoz küldjék Putnokra, — ki is a magokat személyesen bemutatóknak, netalán kivántató felvilágositást ad. 1—2

Eladó birtok.

Felső-Vály és Bikkszög határaiban mintegy 160 holdat (1600 négyszögölet) tevő tagositott birtok, kitünő legelő és tölgyes erdővel, mely talpfáknak (slipper) igen alkalmatos; ugyszintén Otrokocs község határában 190 hold (1600 négyszögöl) tagositott birtok, kitünő rétekkel stb. és a fentnevezett birtokokhoz tartozó kisebb kir. haszonvételek, — gazdasági felszereléssel vagy a nélkül — együttesen, vagy külön-külön is, igen előnyös fizetési feltételek mellett eladók.

Bővebb értesités nyerhető **Süteö István** ügyvédnél Rimaszombatban. 5—6

Vétele és eladása

mindennemü

állampapirok, sorsjegyek, értékpapirok, részvények, elsőbbségi kötvények, érczpénzek stb., váltó-kiirás külföldi piaczokra.

IGÉRVÉNYEK MINDEN HUZÁSHOZ.

Megbizások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésre különösen ajánlja az alólirt váltó-üzlet

a pesti magy. kereskedelmi bank 5%-os záloglevelelt

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyujtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteseget nem eredményeznek, és **napi árfolyamon adatnak el.**

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete

4—10 Budapest, Dorottya-utcza 1. sz. (saját ház.)

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós**. Rimaszombat, 1882. (Losonczi-utcza 24. szám).